

Тетяна СТЕПАНОВА
методист,
спеціаліст вищої категорії,
ДНЗ “Центр сфери обслуговування
м. Житомира”

*Велич людини в її здатності мислити.
Блез Паскаль*

***Оцінювання професійних компетентностей педагогічних працівників
(майстрів виробничого навчання)
ДНЗ «Центр сфери обслуговування м. Житомира»
шляхом вивчення їх практичного досвіду роботи
(методичні рекомендації)***

Оцінювання професійних компетентностей педагогічних працівників є ключовим елементом у забезпеченні якості освіти та розвитку системи освіти в цілому. Процес атестації педагогів покликаний не лише перевірити відповідність кваліфікаційним вимогам, але й мотивувати до професійного зростання, вдосконалення методики викладання та постійного розвитку компетентностей. Сучасна система освіти вимагає від педагогів не тільки знання предмета, а й здатність ефективно комунікувати, використовувати інноваційні підходи та адаптуватися до змін в освітньому середовищі. Атестація педагогічних працівників — це процес комплексного оцінювання їхньої професійної діяльності, який дозволяє не лише визначити рівень знань та навичок, але й потенціал для подальшого професійного розвитку. Важливість цієї процедури полягає у забезпеченні високого рівня освітніх послуг, створенні умов для самореалізації педагогів та підвищенні престижу професії педагога.

Процедура атестації передбачає оцінювання таких аспектів, як педагогічна майстерність, знання сучасних методик навчання, виробничих технологій, здатність до інноваційної діяльності та роботи зі здобувачами освіти різних категорій тощо.

Отже, система оцінювання професійних компетентностей педагогів виконує кілька важливих функцій:

- стимулювання професійного розвитку,
- підвищення якості освіти,
- забезпечення відповідності сучасним вимогам та стандартам.

Таким чином, методика оцінювання професійної компетентності педагогічних працівників є інструментом забезпечення ефективності освітнього процесу, що сприяє підвищенню якості навчання та вдосконаленню професійної діяльності педагогів.

Під час розробки Методики враховано професійний стандарт “Майстер професійного навчання”, затверджений Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства 17.08.2021 року № 430 - 21 (далі – Професійний стандарт майстра).

Методика призначена для використання членами атестаційної комісії Центру під час оцінювання професійних компетентностей педагогічних працівників, які атестуються, шляхом вивчення практичного досвіду їх роботи.

Під компетентністю в даній Методиці розглядається системний прояв знань, умінь, здібностей і особистісних якостей педагогічного працівника, що дають можливість йому успішно вирішувати функціональні завдання, які становлять сутність професійної діяльності.

Методикою передбачено оцінювання:

- 5 професійних компетентностей за 28 критеріями для майстрів виробничого навчання.

Кількість критеріїв кожної професійної компетентності максимально узгоджено з переліком трудових дій, визначених відповідним Професійним стандартом.

**Кількісний розподіл критеріїв
за професійними компетентностями
Професійний стандарт «Майстер виробничого навчання»**

Професійна компетентність	Критерії	Кількість критеріїв
1. Планування та організація освітнього процесу ЗП(ПТ)О	1.1. Здатність до підготовки та оновлення навчально-методичних документів з планування професійно-практичної підготовки та ведення обліково-звітної документації	6
	1.2. Здатність застосовувати різні джерела інформації щодо планування та організації освітнього процесу	
	1.3. Здатність до взаємодії з педагогічними працівниками та соціальними партнерами щодо планування та організації освітнього процесу	
	1.4. Здатність використовувати результати психолого-педагогічного діагностування здобувачів освіти	
	1.5. Здатність проектувати індивідуальні освітні траєкторії здобувачів освіти	
	1.6. Здатність реалізовувати здоров'язбережувальний підхід до організації освітнього процесу	
2. Здійснення освітнього процесу	2.1. Здатність здійснювати продуктивну комунікацію зі здобувачами освіти, батьками (особами, які їх замінюють), колегами та ін.	9
	2.2. Здатність до використання теоретичних знань та навичок виконання типових завдань і здійснення технологічного процесу за робітничою спеціальністю в певній галузі виробництва	
	2.3. Здатність експлуатувати виробниче устаткування	
	2.4. Здатність до прояву системного мислення та творчості	
	2.5. Здатність застосовувати інноваційні педагогічні та виробничі технології	
	2.6. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі	
	2.7. Здатність проводити оцінювання результатів освітнього процесу та відстежувати динаміка професійного становлення здобувачів освіти	
	2.8. Здатність до формування освітнього середовища, орієнтованого на особистісний, творчий та духовний розвиток здобувачів освіти	
	2.9. Здатність здійснювати виховну роботу, формувати світогляд щодо розвитку	

	суспільства і природи, духовної та професійної культура, етики, політики здобувачів освіти	
3. Здійснення методичної роботи	3.1. Здатність розробляти навчально-методичний комплекс з виробничого навчання та виробничої практики	4
	3.2. Здатність використовувати цифрові технології для розв'язання методичних завдань	
	3.3. Здатність до інноваційної діяльності, апробації та поширення її результатів	
	3.4. Здатність до аналізу та використання позитивної педагогічної практики	
4. Професійний розвиток	4.1. Здатність до самоаналізу та коригування власної професійної діяльності з урахуванням результатів педагогічного впливу	4
	4.2. Здатність до розроблення та реалізації програм професійного самовдосконалення	
	4.3. Здатність до проведення майстер-класів, відкритих уроків, тренінгів тощо	
	4.4. Здатність вживати заходи для збереження фізичного та психологічного здоров'я, профілактики професійного вигорання	
5. Супровід планування кар'єри здобувачів освіти та зв'язок з ринком праці	5.1. Здатність до відстеження динаміки професійного становлення здобувачів освіти	5
	5.2. Здатність консультувати з питань планування та побудови кар'єри	
	5.3. Здатність до забезпечення підтримки технічної, творчої та підприємницької активності здобувачів освіти	
	5.4. Здатність взаємодіяти з соціальними партнерами з питань виробничої практики, працевлаштування	
	5.5. Здатність проводити профорієнтаційну роботу	
Загальна кількість критеріїв		28

Під час оцінювання професійних компетентностей педагогічних працівників основними методами збирання інформації є:

- аналіз самопрезентації практичного досвіду роботи педагогічного працівника;
- спостереження за навчальними заняттями;
- анкетування;
- бесіда з педагогічним працівником;
- вивчення документації.
- **Аналіз самопрезентації.** Самопрезентація передбачає розкриття педагогічним працівником власного професійного образу, відображення досвіду та досягнень за міжтестастійний період. Самопрезентація готується заздалегідь у довільному форматі (мультимедійний, відео презентація, доповідь тощо) з дотриманням наступних змістових складових:
 - Я – педагогічний працівник (коротка інформація)
 - Освітнє середовище моєї групи

- Я – здобувачі освіти – батьки
- Мої здобутки в професії.
- **Відвідування і аналіз системи уроків.** Спостереження за діяльністю педагогічного працівника відбувається не менше ніж на 10-х уроках впродовж однієї теми (розділу). Навчальні заняття проводяться згідно з календарним планом роботи педагогічного працівника та відповідним навчальним планом.
- **Анкетування (самоаналіз) педагогічного працівника** здійснюється за анкетною, розробленою методистом закладу. Його результати враховуються, однак анкетування не може бути єдиним методом збирання інформації.
- **Бесіда з педагогічним працівником** спрямована на уточнення інформації, необхідної для об'єктивного оцінювання професійної компетентностей.
- **Вивчення документації передбачає** аналіз програмно - методичного забезпечення (робочий навчальний план за професією; робоча навчальна програма з професійно-практичної підготовки, що передбачена робочим навчальним планом; поурочно-тематичні плани, ведення журналів, матеріали для дистанційного та змішаного форматів навчання; перелік навчально-виробничих робіт з професії на семестр чи курс навчання; план виробничого навчання на місяць; інструкційно – технологічні картки; паспорт комплексно – методичного забезпечення; критерії оцінювання; інструкції з охорони праці для виконання робіт, тощо).
- Під час вивчення практичного досвіду роботи педагогічного працівника відбувається оцінювання кожної професійної компетентності за визначеними критеріями, які розкриваються через набір показників.
- За результатами вивчення професійних компетентностей педагогічного працівника шляхом вивчення практичного досвіду його роботи експертна група заповнює робочу таблицю вивчення практичного досвіду роботи педагогічних працівників (наведено у додатку) та складає опис досвіду.
- Вивчення практичного досвіду роботи педагогічних працівників може відбуватися з використанням цифрових технологій.

Література:

1. Професійний стандарт «Майстер виробничого навчання».

**РОБОЧА ТАБЛИЦЯ ВИВЧЕННЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ РОБОТИ
майстра виробничого навчання**

Професійна компетентність	Критерії	Показники критерію	Методи збору інформації				
			Самопрезентація	Спостереження заняття	Анкетування	Вивчення документації	Бесіда
1. Планування та організація освітнього процесу ЗП(ПТ)О	1.1. Здатність до підготовки та оновлення навчально-методичних документів з планування професійно-практичної підготовки та ведення обліково-звітної документації	Знає сучасні наукові підходи та тенденції до організації професійного навчання					
		Знає структуру та зміст навчально-методичних документів з планування професійно-практичної підготовки					
		Знає зміст та вимоги до ведення обліково-звітної документації					
		Аналізує актуальні тенденції в галузі професійної освіти та керуватися сучасними підходами до планування освітнього процесу					
		Складає робочу навчальну програму з професійно-практичної підготовки					
		Складає плани уроків виробничого навчання					
		Складає перелік навчально-виробничих робіт з професії					
		Веде обліково-звітну документацію (журнали виробничого навчання, спостережень, проведення інструктажів з техніки безпеки (охорони праці))					
	1.2. Здатність застосовувати різні джерела інформації щодо планування та організації освітнього процесу	Знає джерела навчально- методичної, фахової літератури					
		Здійснює пошук необхідної навчально- методичної та фахової літератури					

	1.3. Здатність до взаємодії з педагогічними працівниками та соціальними партнерами щодо планування та організації освітнього процесу	Знає завдання та обов'язки педагогічних працівників і соціальних партнерів щодо взаємодії з планування та організації освітнього процесу					
		Знає положення про організацію навчально- виробничого процесу					
		Знає зміст положено, типових договорів та угод про навчання на виробництві, проходження виробничої практики					
		Взаємодіє з педагогічними працівниками та соціальними партнерами щодо планування та організації освітнього процесу					
		Оформляє договора та угоди про проходження виробничої практики на підприємствах, установах, в організаціях та господарствах					
	1.4. Здатність використовувати результати психолого- педагогічного діагностування здобувачів освіти	Знає методи вивчення особистості та колективу					
		Інтерпретує дані психолого-педагогічного діагностування здобувачів освіти					
		Планує і організовує освітній процес відповідно до результатів психолого- педагогічного діагностування здобувачів освіти					
	1.5. Здатність проєктувати індивідуальні освітні траєкторії здобувачів освіти	Знає психічні процеси, якості особистості, вікові та індивідуальні особливості					
		Розробляє спільно з іншими педагогами індивідуальні програми розвитку та навчання здобувачів освіти, які потребують додаткової уваги чи мають особливі освітні потреби					
	1.6. Здатність реалізовувати здоров'я збережувальний підхід до організації освітнього процесу	Знає правила надання долікарської допомоги					
		Знає вимоги з охорони, безпеки та гігієни праці					
		Надає долікарську допомогу					
		Знає технічні вимоги та норми оснащення робочих місць (обладнання, інструменти, матеріали, засоби, оргтехніка, інструкційна та технологічна документація, навчальні зразки продукції					

		Забезпечує дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни					
		Визначає оптимальні режими праці і відпочинку					
		Запобігає монотонності праці й здійснювати профілактику перевтоми здобувачів освіти					
		Знає засоби індивідуального і колективного захисту					
		Визначає відповідність робочих місць вимогам освітньої програми					
		Складає графік переміщення по робочих місцях					
		Складає перелік необхідного навчально- виробничого обладнання					
		Надає пропозиції щодо реконструкції, модернізації та заміни навчально-виробничого обладнання					
		Застосовує засоби індивідуального і колективного захисту					
2.Здійснення освітнього процесу	2.1. Здатність здійснювати продуктивну комунікацію зі здобувачами освіти, батьками (особами, які їх замінюють), колегами та ін.	Знає норми ділової української мови					
		Володіє літературною українською мовою					
		Знає види, форми та особливості професійного педагогічного спілкування					
		Добирає оптимальні форми педагогічного спілкування					
		Знає стратегії, тактики і техніки педагогічної взаємодії					
		Організовує педагогічну взаємодію					
	2.2. Здатність до використання теоретичних знань та навичок виконання типових завдань і здійснення технологічного процесу за робітничою спеціальністю в певній галузі виробництва	Знає структуру відповідної галузі виробництва, суть та складові виробничого процесу технології відповідної галузі виробництва					
		Виконує функції кваліфікованого робітника відповідного розряду та галузі виробництва					
		Знає технічну термінологію певної галузі виробництва					
		Здійснює обґрунтований вибір технології виробництва та за потреби адаптувати її до виробничої ситуації					
		Використовує технічну термінологію певної галузі виробництва					

	2.3. Здатність експлуатувати виробниче устаткування	Знає будову, принцип роботи виробничого устаткування					
		Використовує різні види виробничого устаткування					
	2.4. Здатність до прояву системного мислення та творчості	Знає теоретичні основи професійної освіти (закономірності, принципи навчання, механізми управління і самоуправління освітнім процесом					
		Здійснює процес навчання згідно із закономірностям пізнавального розвитку здобувачів освіти					
		Реалізує міжпредметні зв'язки					
		Коригує план уроку відповідно до умов освітнього процесу					
		Виконує пошук нових способів розв'язання навчальних та виробничих завдань, проявлять гнучкість та креативність					
	2.5. Здатність застосовувати інноваційні педагогічні та виробничі технології	Знає форми, методи, прийоми та засоби навчання, інноваційні педагогічні та виробничі технології					
		Здійснює обґрунтований вибір і реалізацію сучасних методик та технологій навчання, виробничих технологій з метою формування професійних і ключових компетентностей здобувачів					
		Застосовує сучасні технології та методики навчання, виробничі технології з урахуванням мети, особливостей навчального матеріалу та індивідуальних особливостей здобувачів освіти					
	2.6. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі	Знає суть цифровізації освіти, форми та принципи використання цифрових технологій в освіті					
		Застосовує цифрові технології в освітньому процесі					
		Знає структуру та зміст дистанційних курсів, методика використання елементів дистанційного навчання					
		Розробляє дистанційні курси та використовує їх в освітньому процесі, впроваджує елементи дистанційного навчання					
	2.7. Здатність проводити оцінювання результатів освітнього процесу та відстежувати динаміку	Знає компетентнісний підхід до формування фахівця					
		Визначає тенденції та динаміку дидактичного процесу					
		Знає критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти за професією					

	професійного становлення здобувачів освіти	Оцінює навчальні досягнення здобувачів освіти за визначеними критеріями					
		Знає функції і види контролю навчальних досягнень					
		Знає форми, методи та засоби контролю навчальних досягнень					
		Складає контрольні завдання, здійснює поточний, проміжний та підсумковий контроль, оцінювання повноти і своєчасного виконання здобувачами навчально-виробничих завдань, результатів опанування професійних компетентностей і навчальних модулів у процесі виробничого навчання та виробничої практики					
		Використовує механізми забезпечення виробничої дисципліни і стимулювання праці					
		Коригує педагогічну діяльність з огляду на навчальну ситуацію					
	2.8. Здатність до формування освітнього середовища, орієнтованого на особистісний, творчий та духовний розвиток здобувачів освіти	Знає морально-етичні норми поведінки, професійний етикет					
		Ознайомлює здобувачів освіти з морально-етичними нормами поведінки та забезпечувати їх дотримання					
		Знає вимоги до освітнього середовища, орієнтованого на особистісний, творчий та духовний розвиток здобувачів освіти					
		Дотримується професійного етикету					
		Знає індивідуальний розвиток особистості					
		Реалізує індивідуальні програми розвитку та навчання здобувачів освіти					
		Знає шляхи диференціації та індивідуалізації навчання					
		Враховує вікові та індивідуальні особливості, потреби здобувачів освіти під час добору змісту, методів, засобів і форм навчання					
	2.9. Здатність здійснювати виховну роботу, формувати світогляд щодо розвитку	Знає суть, напрями, закономірності та принципи виховання					
		Використовує різні методи виховання					
		Знає методи виховання					

	суспільства і природи, духовної та професійної культура, етики, політики здобувачів освіти	Виявляє гуманізм та толерантність у ставленні до здобувачів освіти					
		Знає засоби діагностування соціальних та моральних якостей особистості					
		Відстежує динаміку формування соціальних і моральних якостей здобувачів освіти та оцінювати перебіг процесу виховання					
3.Здійснення методичної роботи	3.1.Здатність розробляти навчально-методичний комплекс з виробничого навчання та виробничої практики	Знає завдання, зміст та форми методичної роботи					
		Розробляє навчально- методичний комплекс з виробничого навчання і виробничої практики					
		Знає зміст, структуру та вимоги до навчально - методичного комплексу					
		Знає вимоги до визначення мети і завдань виробничої практики, уроків виробничого навчання					
		Формулює мету і завдання виробничої практики, уроків виробничого навчання					
		Знає методи, форми і засоби навчання та забезпечення взаємодії' під час освітнього процесу					
		Добирає методи, форми і засоби навчання та забезпечує взаємодію учасників освітнього процесу					
	3.2. Здатність використовувати цифрові технології для розв'язання методичних завдань	Знає електронні освітні ресурси, джерела цифрової інформації, загальні характеристики процесів збирання, передавання, опрацювання та накопичення цифрової інформації					
		Здійснює ефективний пошук, структурування та оцінювання достовірності інформації, її адаптацію до особливостей освітнього процесу					
	3.3. Здатність до інноваційної діяльності, апробації та поширення її результатів	Знає суть та ознаки інноваційних підходів до організації освітнього процесу					
		Реалізує інноваційні підходи до організації освітнього процесу					

		Знає основи науково- педагогічної діяльності (суть, види, етапи та методи педагогічного дослідження, педагогічний експеримент)					
		Знає форми презентації та способи апробації результатів інноваційної діяльності					
		Визначає практично значення результатів інноваційної діяльності					
		Знає етапи підготовки та вимоги до публічного виступу					
		Обирає відповідні форми і методи презентації результатів інноваційної діяльності та методичних розробок					
		Знає вимоги до публікацій статей, тез, доповідей					
		Готує доповіді про результати інноваційної діяльності					
		Готує статті, тези					
	3.4. Здатність до аналізу та використання позитивної педагогічної практики	Знає актуальні проблема та сучасні освітні тенденції					
		Аналізує педагогічну практику					
		Знає критерії оцінювання педагогічної практики					
		Здійснює оцінювання педагогічної практики та прогнозувати можливість і доцільність її використання					
		Адаптує та впроваджує позитивну педагогічну практику в конкретних умовах освітнього процесу					
4. Професійний розвиток	4.1. Здатність до самоаналізу та коригування власної професійної діяльності з урахуванням результатів педагогічного впливу	Знає професійно значущі особистісні якості майстра виробничого навчання					
		Критично оцінює сформованість професійно значущих особистісних якостей, результати педагогічного впливу					
	4.2. Здатність до розроблення та реалізації програм професійного самовдосконалення	Знає зміст програми професійного самовдосконалення					
		Розробляє та реалізує програму професійного самовдосконалення					
	4.3. Здатність до проведення майстер-класів, відкритих	Знає вимоги до проведення майстер-класів, тренінгів					
		Знає критерії оцінювання відкритих уроків					

	уроків, тренінгів тощо	Проводить майстер- класи, відкриті уроки, тренінги					
	4.4.Здатність вживати заходи для збереження фізичного та психологічного здоров'я, профілактики професійного вигорання	Знає правила трудового розпорядку, тривалість робочого часу та часу відпочинку					
		Раціонально розподіляє робоче навантаження, запобігає перевтомі					
		Знає права і обов'язки майстра виробничого навчання, соціальний захист та відповідальність					
		Відстежує стан фізичного та психічного здоров'я, проходить медогляд, звертається по медичну допомогу					
		Знає ознаки фізичного та психічного здоров'я					
		Знає ознаки професійного вигорання, його діагностування та профілактику					
		Організовує комфортне робоче місце					
		Володіє техніками саморегуляції, підвищення стійкості до стресу					
5. Супровід планування кар'єри здобувачів освіти та зв'язок з ринком праці	5.1. Здатність до відстеження динаміки професійного становлення здобувачів освіти	Знає критерії сформованості професійної компетентності					
		Знає методи та засоби діагностування рівня сформованості професійної компетентності					
		Оцінює стан сформованості професійної компетентності					
	5.2. Здатність консультувати з питань планування та побудови кар'єри	Знає первинну професійна підготовку та перепідготовку фахівців					
		Надає інформацію про умови, форми та програми підвищення кваліфікації і перепідготовки фахівців					
		Знає умови, форми та програми підвищення кваліфікації					
		Знає алгоритм побудови програми кар'єрного зростання					
		Знає напрями та способи кар'єрного розвитку					
		Складає програму кар'єрного зростання					
	5.3. Здатність до забезпечення	Знає методи активізації пізнавальної діяльності					

	підтримки технічної, творчої та підприємницької активності здобувачів освіти	Застосовує методи активізації пізнавальної діяльності					
	5.4. Здатність взаємодіяти з соціальними партнерами з питань виробничої практики, працевлаштування	Знає нормативно- правове забезпечення трудових відносин					
		Налагоджує та підтримує зв'язки з соціальними партнерами з питань працевлаштування, виробничої практики					
	5.5. Здатність проводить профорієнтаційну роботу	Знає загальна характеристику професії, санітарно - гігієнічні умови та охорони праці, перспективу зайнятості					
		Пояснює вимоги, завдання та обов'язки, трудові функції фахівця					
		Знає вимоги до особистості працівника, професійно-важливі якості, протипоказання до навчання та виконання професійних обов'язків					
		Знає завдання та обов'язки, трудові функції фахівця					
		Знає умови прийому на навчання					
		Знає умови навчання					
		Презентує інформацію про умови прийому на навчання та умови навчання					
		Знає діагностичні визначення особистісних якостей учнівської молоді та дорослих					
		Використовує діагностичний інструментарій для визначення особистісних якостей					

